

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
Юридичний факультет
Кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О.І. Процевського

***«Актуальні проблеми
приватного та публічного
права»***

**Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 91-річчю з дня народження член-кореспондента НАПрН
України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча
науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І.**

**27 березня 2020 року
м. Харків**

УДК 349.2:342.727

ББК 67.305

А 43

Актуальні проблеми приватного та публічного права : матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції присвяченої 91-річчю з дня народження член-кореспондента НАПрН України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І. (27 березня 2020 року). – Харків, 2020. – 236 с.

У матеріалах збірника представлені результати наукових досліджень вчених, присвячених актуальним проблемам приватного та публічного права.

Видання адресоване вченим, аспірантам, докторантам, викладачам закладів юридичної освіти, працівникам суду, адвокатури, органам юстиції, співробітникам Державної служби зайнятості України, практикуючим юристам, громадським діячам, профспілковим активістам, іншим особам, що цікавляться проблемами приватного та публічного права.

Матеріали конференції оприлюднені у електронному вигляді на сервері відкритого електронного архіву (репозитарію) Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди EKhNPUiR (електронний архів): <http://dspace.hnpu.edu.ua/> та на сайті юридичного факультету: <http://www.hnpu-laws.in.ua/> у розділі «Наука».

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники та їх наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

Конаневич Ю.Г.	
Понятие и содержание хозяйственной деятельности	203
Гладкая Е.Н.	
Право собственности профессиональных союзов и его гарантии: отдельные вопросы правового регулирования	206
Мешкова К.О.	
Деякі питання співвідношення корпоративного договору та статуту в товариствах з обмеженою відповідальністю.....	210
Альошин В.В.	
Щодо деяких питань забезпечення виконання зобов'язання.....	213
Гелашвілі А.Г.	
Роль держави в гарантуванні права дитини на належне утримання	217
Ивуть Н.И.	
Право на обращение в суд с заявлением об ограничении или лишении несовершеннолетних в возрасте от четырнадцати до восемнадцати лет права самостоятельно распоряжаться своими заработком, стипендией или иными доходами	220

**Секція «Адміністративне право. Адміністративне процесуальне право.
Митне та податкове право. Фінансове право»**

Хрідочкін А.В.	
Основні напрями вдосконалення адміністративної відповідальності за порушення законодавства у сфері інтелектуальної власності в Україні	224
Задихайло О.А.	
До питання оновлення предмета адміністративного права України.....	227
Алдохіна Л.М.	
Деякі проблеми правового регулювання використання альтернативних джерел енергії в Україні	230

**Секція «Теорія та історія держави і права. Філософія права.
Конституційне право. Муніципальне право»**

Сухопаров В.П.	
Пользовательские соглашения как основа правоотношений на видеохостинге между его владельцем и блогером	233

Мешкова Каріне Олександрівна
викладач кафедри цивільно-правових дисциплін
і трудового права імені професора О. І. Процевського
ХНПУ імені Г.С. Сковороди

ДЕЯКІ ПИТАННЯ СПІВВІДНОШЕННЯ КОРПОРАТИВНОГО ДОГОВОРУ ТА СТАТУТУ В ТОВАРИСТВАХ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

Прийняття Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" зіграло свого часу важливу роль, ставши спробою законодавця вдосконалити і в деякій мірі навіть реформувати перш за все господарсько-правові норми, що регулюють відносини в сфері здійснення корпоративних прав учасниками товариств з обмеженою відповідальністю (надалі – ТОВ). Йдеться про так званий "корпоративний договір" для ТОВ [1].

Корпоративний договір сьогодні є поширеним та популярним у країнах англо-саксонського права (shareholders agreement). Згідно з «Companies Act 2006», який регулює діяльність компаній в Великобританії, корпоративний договір є саме одним з установчих документів компанії поряд з Articles of Association, аналогією статуту[2]. Це обумовлено перш за все тим, що в правовому регулюванні сфери вказаних відносин англо-саксонська система права має свої сформовані початково специфічні особливості. По-перше, корпоративне право Великобританії, США с самого початку його історичного розвитку й до теперішнього часу не визнає будь-яких чітких відмінностей між акціонерними товариствами та товариствами з обмеженою відповідальністю.[3, с.109]. По - друге, відзначається традиційно ліберальний підхід в корпоративному праві цих країн до питань регулювання відносин в середині таких правових форм, які мають корпоративну природу. Це дає неабияку можливість саме учасникам той чи іншої корпорації регламентувати ці відносини з великим ступенем конкретизації їх правового статусу. При цьому в корпоративному праві Великобританії взагалі мало обмежень щодо того, що може бути предметом згоди учасників корпорацій. Великою перевагою корпоративного договору, укладеного відповідно до англійського права, є те, що він стає інструментом, який дозволяє змінювати порядок управління товариства без «бюрократичних» перешкод та дотримання непотрібних формальностей. По-іншому вирішується дане питання в праві Німеччини та Франції. Положення, які регламентують правовий статус акціонерних товариств та їх учасників в цьому випадку відзначаються навпаки більш імперативним характером. Що стосується товариств з обмеженою відповідальністю, то у відношенні до них правила залишаються максимально диспозитивними і сьогодні. Такий показник диспозитивності спостерігається

наочно саме і в умовах корпоративних договорів, які не тільки можуть доповнювати установчий документ товариства, але й інколи виходять в дозволених випадках за його межі. В такому разі корпоративний договір починає відігравати роль «другого статуту», тобто зміст його досягає рівня найбільшої конкретизації та деталізації положень, які в ньому фіксуються.

Аналізуючи корпоративний договір, урегульований відтепер й в українському законодавстві, постає проблема вирішення питання співвідношення нововведеного корпоративного договору з вже ustalеним установчим документом - статутом товариств з обмеженою відповідальністю.

У ст. 7 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" представлена дефінітивна конструкція, що стосується корпоративного договору. Однак, при цьому немає чіткого визначення змісту такого договору. Навряд чи можливо в цьому випадку отримати відповідь на питання: які ж саме корпоративні питання діяльності ТОВ можуть бути врегульовані таким договором, а які повинні входити виключно до змісту статуту ТОВ. З прийняттям зазначеного закону одночасно були внесені зміни і до Закону України "Про господарські товариства" [4]. Так, стаття 51' містить докладний опис так званого «договору про реалізацію прав учасників (засновників) товариства з обмеженою відповідальністю» і досить чітко розкриває його зміст. Аналізуючи зміст цих двох дефініцій зазначених законів, можна прийти до висновку, що обидва визначення окреслюють один теж самий договір, за яким учасники (засновники) ТОВ реалізують свої права у спосіб, передбачений таким договором, та вказують на випадки, коли вони повинні утриматися від реалізації наданих їм прав. Але саме в Законі України «Про господарські товариства» міститься найбільш чітке і досконале трактування змісту договору, який має всі ознаки корпоративного. При цьому надається чітке уявлення, які саме корпоративні права майнового і немайнового характеру учасника, можуть бути включені в зміст такого договору. Та чи дійсно такий договір потрібен корпораціям, якщо до теперішнього часу ТОВ здійснювали свою діяльність тільки на підставі імперативного установчого документа?

Якщо звернутися до статті 11 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» та проаналізувати модельний статут ТОВ, затверджений Кабінетом Міністрів України в 2019 р., можна стверджувати, що на сьогодні необов'язково у статуті ТОВ зазначати інформацію про розмір статутного капіталу та перелік учасників (засновників) [5]. Це є безумовно позитивним моментом через те, що ці вимоги дійсно входили в конфлікт із механізмами, що регулюють відчуження або перехід часток учасників у статутному капіталі, оскільки, незалежно від підстав набуття особою прав на частку, вимагала внесення змін до статуту. Але чи буде доцільним всі інші положення статуту визнати допустимими для включення в зміст корпоративного договору? В цьому питанні думки правознавців полярно різняться. На нашу думку, це навряд чи можливо.

При детальному розгляді співвідношення корпоративного договору та статуту ТОВ можна відразу помітити, що імперативність деяких положень статуту залишається колишньою при наявності можливості укласти корпоративний договір. Так незмінним залишається те, що корпоративний договір (його цілі та зміст) не може, наприклад, визначати статус ТОВ, відношення ТОВ до учасників, правовий статус органів такої корпорації. Але при цьому не можна применшувати і роль корпоративного договору, як необхідного внутрішньокорпоративного регулятора. Поява його у вітчизняному законодавстві обумовлено перш за все тим, що статутні документи не здатні регулювати повноцінно відносини учасників по реалізації комплексу своїх корпоративних особистих немайнових і майнових прав на засадах диспозитивності.

Отже, питання укладення корпоративного договору товариством було й залишається на розсуд учасників (засновників) самого товариства. Хоча нове законодавство і намагається бути наближеним до практики західних країн, воно має неудоконалені моменти. Разом з тим, укладення такого договору буде не зайвим: тоді, коли статут містить лише фундаментальні положення щодо функціонування товариства, корпоративний договір дозволяє конкретизувати дані положення; структурувати роботу ТОВ, зробити його діяльність більш прозорою; визначити план дій в різноманітних ситуаціях, тобто у цілому налагодити взаємодію учасників (засновників). Наявність такого договору з чітко сформульованими умовами впливає на кількість порушень в корпорації через те, що адекватних заходів відповідальності за них законодавством й сьогодні не передбачено.

Як підсумок, поява новели про впровадження корпоративного договору на сьогоднішній день надає можливість, але не зобов'язує його укласти, тобто питання на розсуд учасників (засновників) самого товариства. Хоча нове законодавство й наблизилося до європейських правових традицій, залишаються без вирішення серйозні питання правозастосування, які в першу чергу стосуються співвідношення і розпізнавання корпоративного договору та установчого документа. Не можна при цьому й стверджувати, що така новела є недоцільною, оскільки поки статут ТОВ ще "життєздатний", залишаючи за собою фундаментальні положення відносно питань загального функціонування товариства, корпоративний договір є тим диспозитивним регулятором, який здатний максимально конкретизувати ці положення, структурувати внутрішньокорпоративні відносини, перетворити діяльність ТОВ в більш конкретну, чітку і прозору; зокрема і в цілому налагодити взаємодію учасників (засновників) з приводу реалізації їх корпоративних прав.

Таким чином, новий інститут корпоративного договору в законодавстві є доцільним новаторством, але при цьому подальша його правозастовча доля невідома. Існує висока ймовірність того, що ТОВ буде зручніше організовувати свою діяльність як раніше, а саме закріплювати необхідні

положення в самому статуті, а унікальність і своєрідність корпоративного договору може залишитися недооціненою.

Список використаних джерел:

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19>
2. <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/contents>
3. Суханов Е. А. Сравнительное корпоративное право. М., 2014. Статут.- 456 с.
4. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>
5. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/367-2019-п>

УДК 347.1

Orcid 0000-0002-1925-8337

Альошин Василь Валер'янович,
аспірант кафедри цивільно-правових дисциплін і
трудового права імені професора О.І. Процевського
ХНПУ імені Г.С. Сковороди

ЩОДО ДЕЯКИХ ПИТАНЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Породжують різні точки зору у науці щодо природних мір, саме відсутність у законі поняття виду забезпечення виконання зобов'язання, віднесення до їх складу мір відповідальності, поповнення забезпечень притриманням та відкритий перелік (ч. 2 ст. 546 ЦК). Щодо захисту прав кредитора у договорі незважаючи на застосування видів забезпечення виконання зобов'язання, стимулююча функція забезпечень традиційно підкреслюється дослідниками та для забезпечення їх як договірних, та і не договірних вказується на можливість їх застосування. До інших видів забезпечення виконання зобов'язання, які притаманні забезпеченню, за відсутності загальних ознак науковці пропонують відносити різні міри, як правило, без відповідної аргументації, що призводить до розмивання самого поняття забезпечення зобов'язання як зазначає Б.М. Гонгалло [1]. Визначення поняття «забезпечення виконання зобов'язань» Ю. Попова охарактеризував дане визначення з незадовільної позиції так, як неможливим однозначно відповісти, які саме інструменти є забезпеченням, встановлені законом або договором [2]. З одного боку науковці визнають забезпеченнями ті інструменти, які їх визначенням не відповідають, а з другого боку він звертає увагу на те, що ці ж науковці, відмовляються відносити до забезпечення ті інструменти, які відповідають їх же власним визначенням. На думку Б.М. Гонгалло не можна відносити збитки до видів забезпечення виконання зобов'язання так, як можливість стягнення збитків підпадає під його